

# Särskild sammanställning

## - ÖVER MILJÖBEDÖMNINGEN AV FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR NEDRE FRYKEN, KILS KOMMUN.

Kils kommun har tagit fram en fördjupad översiktsplan för Nedre Fryken. Syftet med den fördjupade översiktsplanen är att skapa möjligheter för en långsiktig hållbar samhällsutveckling för Kils tätort att växa norrut med attraktiv bebyggelse och attraktiva friluftsområden.

Om genomförandet av en plan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en miljöbedömning göras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas där den betydande miljöpåverkan identifieras, beskrivs och bedöms. I princip kan all översiktsplanering antas innebära betydande miljöpåverkan, och ska därmed omfattas av en miljöbedömning.

### VAD ÄR EN SÄRSKILD SAMMANSTÄLLNING?

När en översiktsplan, som är påbörjad före 1 januari 2018, är antagen ska det upprättas en så kallad särskild sammanställning över miljöbedömningen. Denna särskilda sammanställning innehåller en redovisning av:

- hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet
- hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter
- skälen för att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som övervägts och
- vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför

Syftet med den särskilda sammanställningen är att sammanfatta miljöbedömningen och redovisa de överväganden som har gjorts. Redovisning ska ses som ett slags utvärdering av arbetet med den miljöbedömningen och detta dokument begränsas till att omfatta punkterna ovan.

## HUR MILJÖASPEKTER HAR INTEGRERATS I PLANPROCESSEN

Arbetet med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Nedre Fryken påbörjades under 2014 då två workshoppar hölls till vilka allmänheten bjöds in via annons i lokaltidningen. Workshoparna ledde till formulering av visionen Nedre Fryken – det goda livet, vilken består av de tre delarna rörelse, upplevelse och samvaro.

Enligt visionen ska det vara enkelt och naturligt att välja cykeln som transportmedel och utemiljön ska locka barn samt vuxen till lek och rörelse. Varje årstids speciella kvaliteter ska tas tillvara vid gestaltning av den offentliga miljön och de allmänna platserna utformas med tanke på att det finns olika intressen och behov.

Planen behandlar såväl områdets utveckling som bevarande, med fokus på bostadsbebyggelse, friluftsliv, rekreation och naturvärden. I stort sett hela området ligger inom riksintresseområdet för rörligt friluftsliv i Fryksdalen. Allmänhetens tillgänglighet och utveckling av friluftlivsvärden har således varit en förutsättning för planen från början.

Området kring Nedre Fryken har en delvis varierande bebyggelsestruktur med lång historia. Bostadsbebyggelsen runt sjön utgörs nästan uteslutande av friliggande enbostadshus och fritidshus. På Nedre Frykens västra sida dominerar det öppna jordbrukslandskapet och på den östra är landskapet mer skogsbetonat.

Befintliga bebyggelsestrukturer och kända kulturmiljövärden i området har varit dimensionerande när nya bebyggelseområden placerats. Därtill har förslag på placering, omfattning och utformning av tillkommande bebyggelse tagits fram i syfte att harmonisera med befintlig bebyggelse och eventuella kulturmiljövärden.

Hänsyn till befintliga miljöförhållanden och värden har på så vis varit en integrerad del av framtagande av den fördjupade översiktsplanen från början. Under hela processen har avvägningar gjorts och utvecklingsidéer har stämts av mot sedan tidigare identifierade miljövärden och riskfrågor som finns i kommunen.

## AVGRÄNSNING AV MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN

En del av miljöbedömningen av planen är att ta fram miljökonsekvensbeskrivning. Samråd avseende miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning har genomförts med länsstyrelsen den 16 december 2014. Mot bakgrund av detta avgränsades miljökonsekvensbeskrivningen sakligt till följande miljöaspekter:

- kommunikationer (riksintressen)
- naturmiljö (skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken landskapsbildskydd, landskapsbild)

- kulturmiljö (riksintressen, värdefulla kulturmiljöer, fornlämningar, byggnadsminne)
- kultur, fritid och rekreation (riksintressen, fritids- och sportanläggningar, bad- och båtplatser, bryggor)
- jord- och skogsbruk (ianspråktagande av jordbruksmark)
- teknisk försörjning (vatten och avlopp, vattentäkten med skyddsområden)
- miljö, hälsa och säkerhet (miljökvalitetsnormer, förorenade områden, radon, strålning, transporter av farligt gods, översvämning och hästverksamhet)

### **ALTERNATIVREDOVISNINGEN**

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla rimliga alternativ med hänsyn till planens syfte och geografiska räckvidd. Med hänsyn till detta bedömdes två alternativ, ett nollalternativ och planförslaget, utgöra rimliga alternativ för miljökonsekvensbeskrivningen. Bedömningen av nollalternativets och planförslagets effekter och konsekvenser har genomförts i samband med upprättandet av samrådshandlingen.

### **PLANFÖRSLAG**

Ett centralt gång- och cykelstråk är områdets livsnerv och utgångspunkten för var nya bostäder och verksamheter placeras. Längs huvudstråket föreslås 8 nybyggnadsområden med sammanlagt drygt 400 bostäder.

Planförslaget omfattar tre verksamhetsområden där nya eller befintliga verksamheter för friluftslivet och turismen kan etableras och utvecklas. Vidare omfattar planförslaget ett område för turism med plats för ett kallbadhus och en turbåtshamn, tre områden för småbåtshamnar samt plats för campingen och golfbanan att utöka sina verksamheter.

### **NOLLALTERNATIV**

Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen inom planområdet om fördjupningen av översiktsplanen inte genomförs. Nollalternativet i miljökonsekvensbeskrivningen begränsas till den utveckling som gällande planer, dvs. översiktsplanen med tillhörande tillägg, detaljplaner och områdesbestämmelser, medger.

Enligt nollalternativet skulle troligtvis inte område BN2, BN3, södra delen av BN4 respektive BN8, BN9 bebyggas med bostäder. I nollalternativet kan småindustri, hantverk och kontor etableras på Hannäsudden, hotell inom V2 samt näringsverksamheter för friluftslivets syfte inom V3.

## HÄNSYN TILL MKB OCH INKOMNA SYNPUNKTER

I miljöbalken ställs det ett antal formella krav på hur en miljöbedömning ska gå till. En del av miljöbedömningen är att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning och det ska ges tillfälle att lämna synpunkter på denna. På motsvarande sätt är samråd och allmänhetens möjlighet att lämna synpunkter i översiktsplaneprocessen reglerad i plan- och bygglagen. De båda processerna kan därför i hög grad integreras, vilket också har gjorts.

Här följer en övergripande redovisning av sakligt innehåll och förändringar av den fördjupade översiktsplanen och miljökonsekvensbeskrivning som inkomna synpunkter gett anledning till under processens gång. En mer heltäckande redovisning av inkomna synpunkter redovisas i samrådsredogörelsen respektive de båda utställningsutlåtandena.

### SAMRÅD

Ett första förslag till fördjupad översiktsplan för Nedre Fryken med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning var föremål för samråd under tiden 2015-07-01 till och med 2015-09-11. Ett antal inkomna synpunkter berörde miljöförhållanden i området, vilka resulterade i följande förändringar av planförslaget:

- förtydligande hur riksintressen inom planområdet ska tillgodoses (rörligt friluftsliv och kulturmiljövård)
- justering av BN4 samt V1 så att endast ett alternativ föreslås med hänsyn till kända markföroreningar,
- justering i BN10 så att strandskyddat område inte omfattas,
- komplettering hur kulturmiljövärden tillgodoses i BN5 och BN6
- komplettering gällande jordbruksmark som ianspråk tas samt motivering till detta
- komplettering gällande hänsyn till miljö, hälsa och säkerhet, samt
- komplettering gällande genomförd utredning av reservvattentäkt

### UTSTÄLLNING

Ett utvecklat förslag till fördjupad översiktsplan för Nedre Fryken med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning var föremål för utställning under tiden 2018-01-22 till och med 2018-03-23. Ett antal inkomna synpunkter berörde miljöförhållanden i området, vilka resulterade i följande förändringar av planförslaget:

- då ett nytt beräknat högsta flöde för Nedre Fryken presenterats av MSB tar planen sin utgångspunkt i den nya nivån på 67,2 meter RH2000,

- för BN4, Hannäsudden, har texten kompletterats med att en höjning av marknivåerna upp till beräknat högsta flöde är nödvändig om marken ska bebyggas med bostäder,
- information om beslutat skyddsområde kring vattentäkten vid Fryksta har lagts till.

## UTSTÄLLNING II

Efter den första utställningen arbetades planen om vilket föranledde kommunen att ställa ut planen ytterligare en gång. Den fördjupade översiktsplanen med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning var föremål för en andra utställning under tiden 2021-05-10 till och med 2021-07-16. Ett antal inkomna synpunkter berörde miljöförhållanden i området, vilka resulterade i följande förändringar av planförslaget:

- Ställningstagandena för höghus i området BN4 tas bort
- Förslaget om flerbostadshus i BN7 utgår ur planen. Den planerade bebyggelseutvecklingen anpassas i utformning till närliggande bebyggelse.
- Område BN6 har fått en reviderad ambition gällande antalet bostäder.

## **SKÅL ATT ANTA PLANEN I STÅLLET FÖR NOLLALTERNATIVET**

Nollalternativet ger en oförutsågarhet vad gäller kommunens utveckling och lämnar många frågor åt slumpen. Planens ställningstaganden och hänsyn till identifierade miljöeffekter i miljöbedömningen har sammantaget inneburit en översiktsplan som bidrar till en hållbar utveckling genom att skapa förutsättningar att minimera de negativa miljöeffekterna av planens genomförande.

Det kan sammanfattningsvis konstateras att planprocessen synliggjort flera motstående intressen i området. Kommunen har under processen haft att hantera frågeställningar om exploateringsintressena står i balans till de bevarandentressen som finns i form av natur- och friluftsvärden samt kulturmiljö- och landskapsvärden.

Området runt Nedre Fryken har stora boendekvalitéer och en planering för bebyggelseutveckling i området är en strategiskt viktig del i arbetet för att nå kommunens mål om befolkningstillväxt. Det är viktigt att bebyggelseutvecklingen sker på ett balanserat och hållbart sätt varför kommunen i möjligaste mån valt att tillmötesgå inkomna synpunkter avseende den planerade bebyggelseutvecklingens omfattning och utformning med hänsyn till miljöförhållanden i området.

## **PLANERADE ÅTGÄRDER FÖR UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN**

Miljöbedömningens identifierade effekter och konsekvenser av planen har synliggjort och skapat en medvetenhet om vilka åtgärder som behövs för att minimera negativ miljöpåverkan av planerad utveckling i området. Bedömda effekter och konsekvenser redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen som tillhör planen. Det åtgärder som krävs för att åtgärda och följa upp betydande miljöpåverkan redovisas tematiskt.

## **KOMMUNIKATIONER**

För riksintresset för Bergslagsbanan kan åtgärder såsom avstånd till järnvägen samt höjd på nya byggnader och anläggningar vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på riksintresset för Bergslagsbanan.

Risken för eventuella konsekvenser på riksintresset för Bergslagsbanan ska följas upp och övervakas vid efterföljande planläggning, lovgivning eller tillståndsprövning.

## **NATURMILJÖ**

För berörda nybyggnads-, kompletterings- och verksamhetsområden kan åtgärder såsom placering och utformning av byggnader samt placering av gång- och cykelstråket vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på landskapsbilden och de naturvärden som finns inom områdena.

Risken för eventuella konsekvenser på landskapsbilden och berörda naturvärden ska följas upp och övervakas vid efterföljande planläggning, lovgivning eller tillståndsprövning.

## **KULTURMILJÖ**

För riksintresset för Runnevål kan åtgärder såsom placering och utformning av byggnader inom BN6 vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på riksintresset för Runnevål. För fornlämningarna kan åtgärder såsom placering och utformning av byggnader samt inventering av fornlämningar vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på fornlämningarna.

Risken för eventuell påverkan på landskapsbilden samt risken för eventuella konsekvenser på riksintresset för Runnevål och fornlämningarna ska följas upp. Frågan hanteras vidare i pågående planläggning samt ska övervakas vid efterföljande lovgivning och tillståndsprövning.

## **KULTUR, FRITID OCH REKREATION**

För skogen med höga sociala värden kan åtgärder såsom placering och utformning av byggnader inom V2 vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på skogen med höga sociala värden.

Risken för eventuella konsekvenser på skogen med höga sociala värden ska följas upp och övervakas vid efterföljande planläggning, lovgivning eller tillståndsprövning.

## **JORD- OCH SKOGSBRUK**

För jord- och skogsmarken kan åtgärder såsom placering och utformning av byggnader samt placering av gång- och cykelstråket vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på jord- och skogsmarken.

Risken för eventuella konsekvenser på jord- och skogsmarken ska följas upp och övervakas vid efterföljande planläggning, lovgivning eller tillståndsprövning.

### **TEKNISK FÖRSÖRJNING**

För den kommunala vattenförsörjningen kan åtgärder såsom beslut om reservvattentäkt och rutiner för latrintömning från båtar vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på den kommunala vattenförsörjningen.

Risken för eventuella konsekvenser på den kommunala vattenförsörjningen ska följas upp och övervakas vid efterföljande planläggning, lovgivning eller tillståndsprövning.

### **MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET**

För markföroreningar, radon, strålning, transporter av farligt gods och översvämning kan åtgärder såsom placering och utformning av byggnader vidtas. Dessa åtgärder kan även vidtas för hästverksamhet, om Hannäsudden exploateras enligt planförslaget. För markföroreningar och radon kan även åtgärder såsom markundersökningar vidtas. Dessa åtgärder bedöms kunna förebygga, hindra eller motverka betydande miljöpåverkan på markföroreningar, radon, strålning, transporter av farligt gods, översvämning och hästverksamhet.

Risken för eventuella konsekvenser från olika störningar ska följas upp och övervakas vid efterföljande planläggning, lovgivning eller tillståndsprövning.

### **MILJÖKVALITETSMÅLET BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN**

Genomförandet av planerad gång- och cykelväg anses nödvändig för att möjliggöra ett hållbart resande inom planområdet och utbyggnad av denna bör säkerställas i samband med den fortsatta planeringen av respektive bebyggelseområde. Gång- och cykelstråket bör prioriteras framför biltrafiken vid utformning av bebyggelse och infrastruktur i den efterföljande planeringen för att säkerställa gena och effektiva cykelstråk.